

kezdetben nem Leonardo követője volt. Első művei Borgognone mélyen ájtatos és kissé fanyar művészetének befolyását árulják el. De mihelyt megismerkedett Da Vinci művészetével, azonnal e leküzdhetetlen varázsló befolyása alá került. Műveinek jellege megváltozott, hiszen Leonardo törekvései teljes szakítást jelentettek a művészetnek ama kissé aszketikusan magasztos felfogásával, amely halkan még Botticelli alkotásaiban is megcsendült.

Mindkét Luinink Madonnakép. Az egyik a Szűzanyát Szent Erzsébettel, a kis Jézussal és játszótársával, a kis Szent Jánossal ábrázolja. A Madonna egy fa alatt ül, karján dajkálja gyermekét. Szent Erzsébet balról foglal helyet, a kis János előtte áll és virággal kínálja a kis Jézust. A háttérben erdő sötétlik. A másik festmény Szent Borbála és Szent Katalin közé helyezi a szent szűzet, aki jobbkarján tartja a könyvben lapozó Jézust. Az arcokon az ismert leonardeszk mosoly, mely már nem démonikus titokzatossággal, hanem inkább csak sejtelmes érzelmességgel sugározza be Luini művészetét. Kissé zárkózottan és enyhe fényvel. Luini, akár ha a Szűzanyát festi, akár Salomét, akár a Megváltó fejét, ugyanezt a zárkózott mosolyt sugároztatja szét arcukon. A démoniség kissé érzékies, de mégis szűzies kifejezéssé enyhült, mint a mélyen árnyékolt szemeken, a lágyan hajló csipőkön, domború kebleken az élet megsejtett örömet ömlesztí végig.

Új típusokat nem igen látunk Luini képein. A keretek között maradt, amelyeket Leonardo írt eléje. Finom magas homlokokat, legtöbbször oldalt néző, fátyolosan fénylő szemeket, keskeny előkelő szájakat látunk, hosszúkás finom arcokat, állakat. A kompozíció feszült és szoros egysége, a lelki folyamat erős összefoglalása szétbomlik nála, a chiaroscuro már nem olyan lágy és nem olyan bársonyos, mint mesterénél. Világa is jóval szűkebb, mint Leonardoé. Azok a témák, melyeket a korai renaissance naiv realizmusa szívesen használt fel, az öregség változatai, melyeket da Vinci még olyan mohón jegyzett fel rajzai közé, Luininél már nem találhatók. De az ő művészete is tanuskodik arról, hogy milyen mélységes humanizmus áradt Leonardo lelkeségéből. Az emberi lélek rejtelmes nagyságának felismerése, az élet értékének rajongó tisztelete. Megismerni az ember testét és a benne lakozó lelket, majd kettőjükből egységes művészi alkotást teremteni volt művészi hitvallása.

Ennek a humanizmusnak egy ragyogó emlékét feljegyzéseiben is ünneplhetjük. Egyik anatómiai rajza mellé írta e sorokat:

«És te ember, aki e munkám segítségével belétekinthetsz a természet csodálatraméltó műhelyébe, és azt hiszed talán, hogy bűnös dolog az emberi testet boncolni, fontold meg, hogy mennyivel nagyobb gonosztett egy embert életétől megfosztani. S ha meglátod, hogy milyen csodálatosan épült fel testének hüvelye, gondold meg, hogy milyen semmiség az lelkéhez képest, mely ebben a hüvelyben lakozik, mert akármilyen legyen is, Isten kezéből ered. Hadd éljen tehát kényére-kedvére az ő művében és ne engedd, hogy dühöd, vagy gonoszságod életet öljön, mert bizony, aki nem becsüli az életet, nem érdemli meg, hogy éljen».

METAMORFÓZIS

*Felolvadtam, mint jégcsepp sugárban, Tavaszra jácint színében kéklek,
felszitt a nap, mint harmatot, — nárcisszból ontok illatot,
rámfujt a szellő, — felleggé váltam, pacsirtaszóban, pinty énekében
hóként lehullva hallgatok. — égi magasba illanok.*

Kolozsváry Olga.